

6. Психологічна структура особистості [electronic resource]. – Assess mode: http://www.ebk.net.ua/Book/psychology/vinoslavka_psihologiya/part4/4103.htm.
7. Словник термінів [electronic resource]. – Assess mode: http://szkola.at.ua/load/robota_shkoli/shkola_vidkrita_dlja_vsikh/slovník_terminiv_z_pitan_organizaciji_navchannja_za_individualnoju_ta_inkljuzivnoji_formoju/30-1-0-33.
8. Slovopectia [electronic resource]. – Assess mode: <http://slovopectia.org.ua/42/53382/282907.html>.
9. Yaroslav Chernionkov. Intersubjective connections in the process of training the future teacher of foreign languages” / Y. Chernionkov. – Journal of Danubian Studies and Research, vol 3, № 2. – 2013. – pp. 319-328.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ярослав Черньонков – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри лінгводидактики та іноземних мов Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
Наукові інтереси: процеси індивідуалізації у підготовці майбутніх вчителів іноземних мов; методи навчання іноземних мов на немовних факультетах; Формування майбутніх вчителів іноземних мов.

УДК 81-13

КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ МОВИ У XXI СТОЛІТТІ

Олена ЧОРНА, Ганна ВОЛЧАНСЬКА (Кропивницький, Україна)

У статті розглянуто зміни, які очікують на вітчизняну систему освіти; описано фактори скорочення кількості студентів, зростання ваги неформальних закладів освіти, визначено роль он-лайн ресурсів. На основі аналізу європейського досвіду, схарактеризовано основні переваги дистанційного навчання, шляхи його реалізації, визначено переваги та недоліки такого формату організації навчання.

Стаття описує навчальні потреби та особливості сучасного студента. У роботі розглянуто ключові компетенції, які студент має здобути у процесі навчання. До них відносяться критичне мислення, комунікація, колаборації та креативність. Метод проектів є одним із найзручніших методів фасилітації розвитку зазначених компетенцій.

Ключові слова: системи освіти, дистанційне навчання, компетенція, проектні методики, комунікація, колаборації, креативність, критичне мислення.

The paper surveys changes, which the national system of higher education will face; defines the factors of decreasing number of the students, greater influence of informal learning centers; states the role of on-line resources. On the basis of European experience, the paper characterizes basic advantages of distant learning, ways of its conducting, summarizes advantages and disadvantages of such learning process format.

The study surveys learning needs and learning features of a contemporary student. It describes crucial competences, which a student has to obtain within the training process. The former include critical thinking, communication, collaboration and creativity. Project methods are one of the most useful and convenient ways to facilitate development of the defined competences.

Key words: system of education, distant learning, competence, project methods, communication, collaboration, creativity, critical thinking.

Хочеш зробити щось на рік – сій пшеницю, хочеш зробити на 10 років – саджай дерево, хочеш зробити на віки – навчай дітей. Віддавна професія педагога була однією з найповажніших та найпотрібніших. Жодні революції та перебудови не могли змінити її значимість, хай і нематеріальну. Ситуація сьогодення змушує задуматись над нетлінністю цієї істини. Отож, світ змінився. «Не варто розраховувати, що ви закінчили виш – і на цьому навчання закінчилося. Вчитися доведеться все життя. Наступному поколінню <...> доведеться по кілька разів у житті кардинально змінювати професію» [1].

Світові тенденції вказують на те, що університети світу потребуватимуть все менше і менше викладачів. Це сталося з трьох причин: зниження цінності формальної освіти, яка є більшою мірою теоретичною, ніж практичною, переходом до дистанційних, он-лайнних форматів навчання, роботизацією низки процесів, а відповідно зниженням потреби у спеціалістах окремих спеціальностей.

Метою статті є схарактеризувати ключові компетенції у навчанні мови студентів XXI століття.

Вчені стверджують, що протягом наступних 10 років зникнуть від 12% до 15% існуючих професій. Так, наприклад, широке використання окулярів 3Д реальності ставить під сумнів потребу у ріелторах; кількість таких спеціалістів суттєво скоротиться, адже для

вибору нерухомості багатьом клієнтам достатньо буде 3Д панорами або 3Д відео конкретного об'єкту.

Знання англійської мови на сучасному ринку праці вже не є перевагою, це *must have*. І взагалі, сучасний спеціаліст має знати мінімум 3 мови: рідну, англійську та другу іноземну (до прикладу, китайську). Логічно стверджувати, що кількість студентів філологічних факультетів має зростати з кожним роком. Однак протягом наступних 5-10 років кількість студентів-гуманітаріїв, як і студентів загалом скоротиться через низку причин.

Розвиток систем машинного перекладу, до прикладу, Google-перекладач, знижує потребу у перекладачах. Існують дані, що наразі до 70% фахового перекладу здійснюється за допомогою машинного перекладу з мінімальним використанням людських ресурсів. Відсоток таких текстів у майбутньому лише зростатиме. З іншого боку відзначимо, що сфера перекладу літературних творів, ділової документації, законодавчих актів та інших документів високого рівня важливості лишаються прерогативою людини-спеціаліста.

Що ж стосується усного перекладу, то наразі ми є свідками появи низки програм синхронного та послідовного перекладу. Очікується, що вже за 5 років, більшість усного міжмовного спілкування зможе забезпечувати нова портативна технологія автоматизованого перекладу, яку можна завантажити у телефон. Вона стане у нагоді туристам, працівникам-іноземцям, у побутовому міжкультурному спілкуванні.

Система вищої освіти зіштовхнула із новими викликами доби. По-перше, заклади вищої освіти втрачають домінуюче положення надання освітніх послуг. Низка курсів, тренінгових центрів, он-лайн-платформ надають можливість вивчити мову до будь-якого рівня у зручний час. При цьому слухач вивчає лише мову, має максимально практичні заняття, не потребує виконувати вимоги МОН із вивчення філософії, цивільної оборони, інших загальнообов'язкових дисциплін. З точки зору студентів, які є замовниками освітніх послуг, така освіта – це зручніше і дешевше.

По-друге відзначимо зростання кількості закладів надання неформальної освіти, їх різноманіття, матеріально-технічного забезпечення. Звісно, дипломів державного зразка такі заклади не надають, і за рівнем визнаності суспільством все ж поступаються університетам та інститутам.

Утім, за словами Михайла Крикунова, «у світі зараз набирає популярності такий тренд, як *paper-degrees*. Тобто не просто ступені, і навіть не мікроступені, а наноступені. Бізнес почав приймати паперові свідоцтва про проходження різного роду курсів, наприклад Coursera, як підтвердження компетенцій, яких він гостро потребує і яких не можуть дати великі школи й університети» [1].

По-третє, розвиток інтернет-технологій надає широкі можливості для он-лайн навчання. Європейськими університетами апробовані зручні засоби здійснення дистанційного навчання. Вони є максимально комфортними для студентів покоління Z, адже дозволяють поєднати роботу і навчання. За підрахунками вчених, 29,7% студентів краї Європи наразі зареєстровані принаймні на одному курсі дистанційного навчання [4].

Звісно, у такому форматі неможливо отримати професію лікаря, музиканта, спортсмена. Але найпопулярніші «комп'ютерні» сфери освоїти можна: за 3 місяці здобути професію SMM, копірайтера, менеджера. Ці професії обертаються навколо ІТ. Фахівці відзначають зростання попиту на програмістів, прогнозують «вимирання» робочих професій (через перехід на 3D друк та роботизацію низки процесів), заміну деяких адміністративних посад штучним інтелектом.

Як відомо, сучасні студенти – це переважно представники покоління Z, тобто люди швидких результатів, яких до активної діяльності мотивує цікавість, можливість «покреативити». Вони прийшли на зміну поколінню X – працелюбному, старанному поколінню студентів-працеголиків, котрі писали конспекти, відвідували лекції, мали широкий кругозір. Ерудованість покоління Z значно нижча, утім вони знають, де і як швидко знайти необхідну інформацію. Власне, слідує принципу Енштейна, що не потрібно

вивчати ту інформацію, яку ти легко можеш знайти, тому є дуже вимогливими до практичності наданих знань. Покоління Z – це виклик традиційній системі освіти.

Освіта покоління Z – це комп'ютеризоване навчання, творчість у її найширшому прояві, дистанційні форми роботи. Дистанційні формати навчання не є винаходом ХХІ століття. Ще у 1840 році британець Ісаак Пітман почав навчати своїх учнів, надсилаючи їм завдання листами та перевіряючи їхні письмові листи-відповіді [4].

Сьогодні провідні європейськими університетів дистанційного навчання – Utrecht University (Голандія), Uppsala University (Швеція), Wismar University Wings (Німеччина), The Open University (Великобританія) – здійснюють підготовку студентів за усіма освітньо-кваліфікаційними рівнями: бакалавр, магістр, доктор філософії. Навчання здійснюється з використанням аудіо- та відеозаписів лекцій, текстових документів для скачування, систем он-лайн тестування [9].

Вітчизняними піонерами у використанні дистанційного формату навчання є Національний університет «Львівська політехніка» [2] та платформа он-лайн навчання «Prometheus» [5]. Навчання в Інституті дистанційного навчання НУ «Львівська політехніка» здійснюється за допомогою відеолекцій, на базі електронних підручників, посібників та іншого методичного забезпечення (зокрема, контрольні питання) в різних операційних системах із застосуванням мультимедійних засобів. Технологія дистанційного навчання в мережевому (Інтернет) або кейсово-мережевому виконанні передбачає узгоджену із студентом інструкцію взаємодії з конкретним інститутом, дає змогу на кожному етапі навчання ефективно самоконтролювати засвоєний матеріал [2].

Платформа «Prometheus» [<https://prometheus.org.ua>] пропонує безкоштовні он-лайн курси від викладачів КНУ, КПІ та Києво-Могилянської академії. Ми особисто проходили курс навчання на цій платформі («Жінки та чоловіки: гендер для всіх»). Мусимо відзначити, що розробка курсу, керування навчальним процесом на ньому є дуже енергозатратним для викладача. На наш погляд, викладач може якісно керувати навчанням 150–200 студентів не більш ніж на двох он-лайн курсах одночасно, оскільки йому треба відслідковувати навчальний прогрес кожного студента, оцінювати окремі види робіт, надавати стислі чи розгорнуті коментарі.

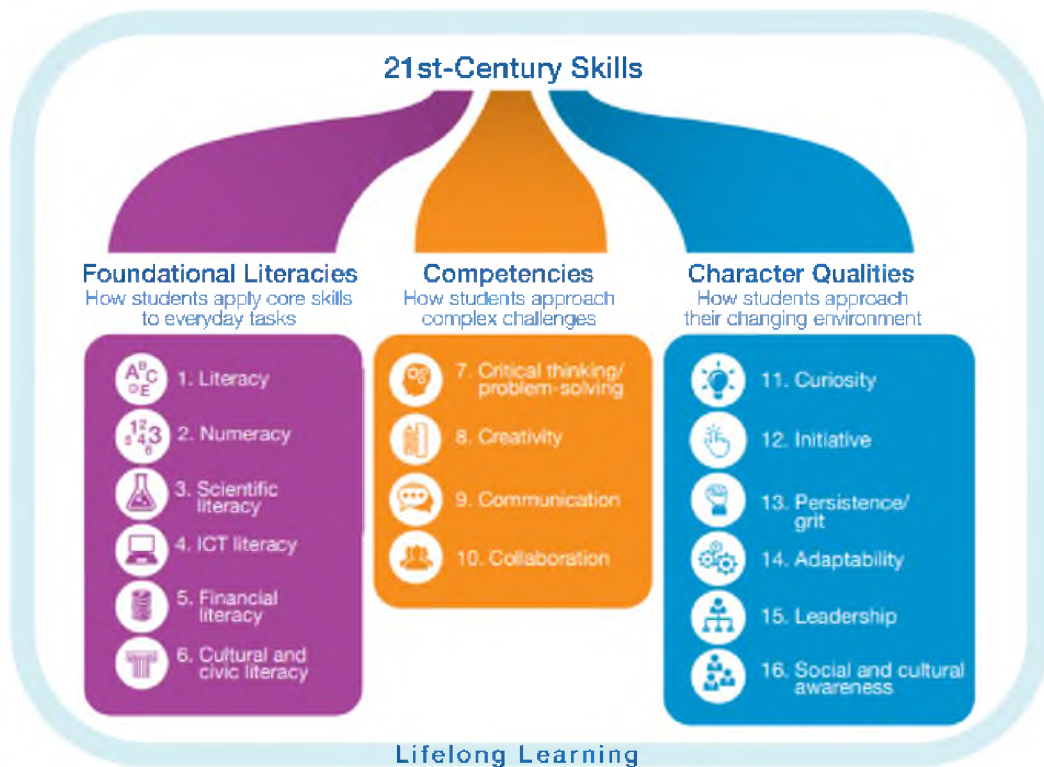
Для студента ресурс є дуже зручним і корисним. Навчатися можна будь-де і будь-коли, підлаштовуючись під графік своєї основної діяльності. Так, одного дня можна позайматись всього 30 хвилин, а наступного – поринути у навчання на 6 годин. Записані відеолекції та аудіофайли є зручними у користуванні. Одну і ту ж лекцію можна слухати таку кількість разів, яка необхідна конкретному студентові. За потреби, можна задати питання лектору он-лайн.

Таким чином, ми покликані працювати у добу великих змін. Очевидно, що внесення змін потребує і кінцева мета навчання – те, що у робочих програмах прописується у графах «після вивчення дисципліни студент повинен знати» і «студент повинен вміти». Ми маємо замінити ось це «знати і вміти» на «мати компетенцію», тобто комплекс знань, умінь, навичок і практичного досвіду розв'язувати конкретне професійне чи навчальне завдання.

Відомою є система базових компетенцій «Framework for 21st Century Learning», виголошена на Світовому економічному форумі 2015 року. Вона стверджує, що людині 21-го століття в процесі навчання має оволодіти чотирма релевантними компетенціями (див. Малюнок 1) [6, с. 4].

Малюнок 1

Система базових компетенцій «Framework for 21st Century Learning»

До таких належать компетенції:

- критичного мислення / вміння вирішувати проблеми,
- креативності,
- комунікації,
- колаборації.

Критичне мислення – це здатність ставити під питання готові умовиводи, популярні точки зору, навіть класичні істини. Це вміння фокусуватись на вирішенні конкретного питання та відсікати фактори, що відволікають.

Критичне мислення та освітній процес, побудований на його засадах, за останні 10 років стали основою освітніх реформ у провідних країнах Європи. Всесвітній економічний форум у Давосі регулярно складає перелік актуальних навичок, необхідних для успішної кар'єри. За останні роки критичне мислення піднялося в рейтингу цих навичок з 4 місця (навички для 2015 року) до 2 місця (навички, які будуть важливими в 2020 році) [5].

Колаборація – це вміння працювати в команді, узгоджувати свої дії з іншими людьми, досягаючи синергії ресурсів. Кооперація передбачає вміння розподіляти обов'язки, зважаючи на компетентність учасника, а також узгоджувати дії [6, с. 9].

Комунікація включає низку навичок ефективного структурування інформації, спілкування з різними людьми та організаціями, мовного впливу на дії співрозмовника [Там само].

Тобто, майбутнє – за проектними методиками навчання, за роботою в команді, що дозволить студентам практикуватись у реалізації чотирьох названих компетенцій. Щоб сприяти розвитку критичного мислення, колаборації, креативності та комунікації, підхід до укладання та оцінювання навчальних завдань має змінитись.

Саме завдання отримуватиме група студентів (наприклад, 4 студенти). І оцінювати ми будемо їхній спільний результат, а не вклад кожного. Так, хтось може зробити більший внесок у практичне вирішення завдання; інший – у спосіб його візуальної презентації, третій – у текстове подання; четвертий взагалі – вести організаційну роботу і скоординувати дії перших трьох. Такий же принцип оцінювання очікує на студента і на майбутньому робочому місці, де усі працівники несуть спільну відповідальність за успіх чи невдачу реалізацію

проекту. Так, директор, наприклад, рекламної агенції, не оцінює окремо вклад бухгалтера, маркетолога, перекладача, копірайтера, HR-менеджера у конкретний проект. Його цікавить результат, досягти якого ці п'ятеро можуть за умов ефективної комунікації, креативу, колаборації та вміння разом вирішувати стратегічні й оперативні проблеми.

Розробку методичних матеріалів для здійснення проектного навчання у вивченні рідної та іноземних мов відносимо до *перспектив дослідження*.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Власенко В. Поміж модою і необхідністю: яких знань потребуватиме бізнес 2018 року / Вікторія Власенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://innovationhouse.org.ua/statti/mezhdu-modoy-u-neobhodimostyu-kakye-znanyu-ponadobyatsya-byznesu-v-2018-godu/>.
2. Ознайомча інформація про інститут дистанційного навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lp.edu.ua/idn/oznayomcha-informaciya-pro-institut>
3. Критичне мислення для освітян [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+CTFT101+2017_T3/about
4. What is Distance Learning? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cdiponline.org/index.cfm?fuseaction=whatis&pg=3>.
5. Платформа он-лайн навчання «Prometheus» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://prometheus.org.ua>.
6. New Vision for Education: Fostering Social and Emotional Learning through Technology / Industry Agenda, World Economic Forum. – March 2017. – 36 pp.
7. What are the 21st-century skills every student needs? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/agenda/2016/03/21st-century-skills-future-jobs-students/>.
8. Trends in 2017: Distance Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.euruni.edu/blog/trends-in-2017-distance-education/>.
9. 10 Great European Distance Learning Universities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mastersportal.eu/articles/1308/10-great-european-distance-learning-universities.html>.
10. EADTU - European Association of Distance Teaching Universities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.distancelearningportal.com/partners/eadtu/>.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Олена Чорна — кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри перекладу, прикладної та загальної лінгвістики ІДЦПУ ім. В.Винниченка.

Наукові інтереси: методика навчання мови та перекладу, комунікативна лінгвістика, дискурсологію.

Ганна Волчанська – доцент кафедри української мови ІДЦПУ ім. В.Винниченка, кандидат філологічних наук.

Наукові інтереси: методика навчання української мови, лінгвістика тексту, ономастика,

УДК 811.111'342(075.8)

PRONUNCIATION TEACHING IN HISTORY AND IN TODAY'S ESL CLASSROOM: EVALUATION OF TEACHING APPROACHES AND PRONUNCIATION ACTIVITIES

Stanislava SHAROVAROVA (Kropyvnytsky, Ukraine)

Stanislava Sharovarova. Pronunciation teaching in history and in today's ESL classroom: evaluation of teaching approaches and pronunciation activities.

Pronunciation teaching experiences the most apparent lack of communicative practice in today's classrooms. Throughout 150 year history of pronunciation instruction it's been decontextualized and separated from other language skills, leaving learners ignorant about their pronunciation needs. The principles of EFL teaching have revolutionized, transforming the role and nature of pronunciation instruction. We evaluate pronunciation activities in EFL intermediate coursebook Enterprise 4 for 11 and 12 grades of upper-secondary. The main concern is whether these activities are productive, effective and communicative in nature. Methodological recommendations for carrying out pronunciation activities in the Teacher's Book are scrutinized in terms of their applicability and practicability in classrooms. We show that EFL instructors at secondary schools are not equipped with adequate methodology and activities for teaching pronunciation communicatively and developing learners' phonological competence. The emphasis is mostly just on mechanical reproduction of segmentals, often with no accuracy or fluency and phonological instruction.

Key words: *pronunciation instruction, communicative language teaching, phonological competence, EFL instructors, methodological guidelines, curriculum, pronunciation activities.*